

Izbija vseh dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and holidays.

PROSVETA

Uredništvo upravniki predstori: 2657 S. Lawrence av.
Office of publication: 2657 S. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je \$4.00. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sobota, 15. novembra (Nov. 15) 1919. Subscription \$4.00 Yearly. STEV.—NUMBER 270.
Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Premogovniki še vedno počivajo povsod.

Vlada je uvedla preiskavo, zakaj se rudarji ne vrnejo na delo. Operatorji v Alabami so izprli rudarje. "Mirovna konferenca" med operatorji, rudarji in vlado je otvorjena v Washingtonu.

Položaj je nespremenjen. Vesti iz velike večine stavkovnih krajev o nadaljevanju stavke se ponavljajo dan za dnevom. Voditelji premogarjev pravijo, da se je več kot polovica organiziranih premogarjev pokorilo preklicu stavke, toda operatorji trdijo narobe, da se delavci neboje pokoriti in da še vedno stavkajo.

Iz Washingtona javljajo, da se je vlada prišla zanimati za položaj v Illinoisu, Pennsylvaniji in West Virginiji; uvedla je preiskavo, kaj je s rudarji, da neboje končati štrajka. Iz Alabame je prišla vest, da so operatorji izprli premogarje radi stavke in jih nečejo sprejeti na delo. Justični tajnik Palmer je tudi tam uvedel preiskavo.

Vsi premogovniki v Illinois počivajo. Skoraj vse krajevne organizacije premogarske unije so imele zborovanje zadnje dni, na katerih so sklenile počakati, kaj sklene "mirovna konferenca" v Washingtonu, predno se vrnejo na delo. Rudarji v Carlinvillu se izjavili na shodu, da bodo z nadaljevanjem stavke pokazali, da jih niso voditelji ne "redikalni agitatorji" svabili na štrajk, ne da se jim "stvarila na štrajk" ne, ne da se jim "stvarila na štrajk" ne, ne da se jim "stvarila na štrajk" ne.

Včeraj je bila otvorjena konferenca med zastopniki rudarjev in operatorjev v Washingtonu. Okrog 150 oseb je navzočih. Vse kaže, da bo na konferenci hud boj.

Illinojski rudarji odklanjajo delo, dokler trajajo pogajanja. Springfield, Ill. — Znamenja govore, da so se rudarji odločili, da ne bodo delali, dokler trajajo pogajanja glede nove lestvice. Poročila, ki prihajajo v glavni rudarski stan, niso številna, ker so odborniki odločili, ali vrste stavarjev so ostale cele in nezlomljene. Delo v vseh rudnikih v državi počiva.

Rudarji v springfieldskem podokrajju izjavljajo, da se ne vrnejo na delo, dokler skupna konferenca zastopnikov rudarjev in premogovniških podjetnikov v Washingtonu ne pride do sporazuma. Iz Duboiquina je došla vest, da so rudarji na ljudskem shodu zaključili, da strojevođe, kurjaši in delavci pri sesalkah so izvršili sklep ljudskega shoda.

Rudarji niso poraženi. Indianapolis, Ind. — Odborniki rudarske organizacije pričakujejo, da bo vlada pokazala svoje dobro voljo, dokler trajajo pogajanja v Washingtonu. John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije, je izrekel te besede, preden je stopil na vlak, ki ga je odpeljal v Washington.

"Rudarji niso poraženi, ampak so le spomnili ukas vlade. Zdaj pričakujejo, da vlada pokaže dobro voljo. Če se bodo pravilno uprle zahteve rudniških delavcev z ozirom na povzvišanje mese, kraje ure in uboljšanje delovnih razmer, le tedaj se vrnejo mir in tiho v rudniško industrijo."

Rudarji v državi Ohio ne delajo. Columbus, O. — Iz glavnega rudarskega stana poročajo, da se je le semintje kateri rudar priglasi, ki je pri volji delati. To pomeni, da nad štirideset tisoč rudarjev v tej državi še vedno počiva.

Položaj za stavkarje v West Virginiji ugoden.

Charleston, Va. — V kanawhaškem okraju počiva delo v rudnikih. Tukaj je delalo pred stavko nad dvanajst tisoč rudarjev.

Rudarji na jugozapadu ne delajo.

Little Rock, Tenn. — Rudarji v 21. okraju, ki se sestoji iz Arkansasa, Misourija in Oklahome, so ostali doma in počivajo, čeprav so prejeli od svoje eksekutive poročilo o razveljavnem stavkovnem razglasu.

Severna Dakota je prevzela rudnike.

Bismarck, N. D. — Washburn Lignite kompanija je prva izročila svoje rudnike v Wiltonu državi. Gospodje podjetniki so seveda protestirali in dejali, da je governer izvršil protustavni akt. Podjetniki se najbolj jeze, ker bodo morali voditi posebne knjige, dokler bodo rudarji pod državno kontrolo, ker bo prišlo na dan, kako visok dobiček so prejeli.

Westvirginjski governer hujska.

Charleston, W. Va. — Governer Cornville je zopet pogrel pravljico o "rdečkarjih", in dejal, da mu največje sitnosti delajo rudarji, ki so se izselili v Ameriko iz Rusije in nekdanje Avstrije. Dejal je, da je pravo gnezdo "rdečkarjev" v okrajih Monongalia in Marion.

V glavnem rudarskem stanu pravijo, da take hujskajoče besede le prillivajo olje v ogenj. Governerjeva dolžnost je, da miri in ne hujska. Tujezemski rudarji očitno izjavljajo, če so governerju tako na potu, da jih ne more videti, tedaj naj poskrbi, da se jim odpre pot za povratek v stari kraj. Rudarji bodo odšli sami v deželo, iz katere so prišli, governer se bo pa prepiral, da se položaj ni prav nič spremenil z odhodom tujezemskih rudarjev v stari kraj. Le ljudje, ki niso nikdar študirali ekonomije, prihajajo na dan z izjavami, da "rdečkarji" tujezemski delavci ustvarjajo nepokoj v Ameriki.

Odpravite draginjo, ustvarite normalne cene, kakšne so bile pred vojno, pravijo rudarji. In nastal bo mir v industriji. Če pa ne morete odpraviti draginje in ustvariti normalnih predvojnih cen, tedaj pa nikar ne zvrčajte krivde, da "rdečkarji" tujezemski delavci povzročajo nepokoj v industriji, kajti taki filozofiji se posmehuje vsa izobražena Evropa.

PLEMENSKI BOJI NA VZHODU.

Wilmington, Del. — Plemenski boji romajo iz kraja v kraj kot nalezljiva bolezen, in pojavili so se tudi tukaj. Pri teh bojih je bil en poljeaj ustreljen, eden pa ranjen. Kasneje je kakšnih tri sto belopoltnikov udarilo na štiri zamorce. Obe stranki sta odprli ogenj, ali obstreljen je bil le zamorec Bammel Field.

FUNT BOMBAŽA PO \$1.25.

Pine Bluff, Ark. — Trговец A. Henshaw je plačal en sveženj bombaža po \$1.25 funt. V Phoenixu, Ariz., so trgovci plačevali funt bombaža po pet in osemdeset centov. Po novi ceni stane sveženj bombaža \$430.

Te cene govore, po kakšni ceni bo ljudstvo plačevalo perilo prihodajo spomlad.

DELAVCI PRI ŽELEZNIŠKI UPRAVI NA ANGLEŠKEM.

London, 14. nov. — Angleška vlada je ponudila uniji železničarjev mesto v upravi železnice, v kateri so železniški ravnatelji in zastopniki vlade. Železničarji se še niso odločili za sodelovanje v železniški upravi. Obenem je vlada predložila načrt za izravnavanje industrijalnih sporov.

SOVJETSKE ČETE OBKROŽAJO OMSK.

Lloyd George pravi, da se zavazniki posvetujejo o miru s Rusijo.

AMERIKA SE NE BO POGAJALA Z BOLJŠEVIKI.

London, 14. nov. — Iz Pariza poročajo, da sta Anglija in Francija sklenili, da ne bosta več podpirali protiboljševiških generalov v Rusiji. Vest še ni potrjena. Erancoski predsednik Poincare in zunanji minister Pichon sta bila zadnje dni v Londonu.

London, 14. nov. — Poročilo iz Omska, datirano 6. nov., se glasi, da so rdeče čete okupirale mesto šim, 80 milj severno od Petro-pavlovka v Sibiriji. Boljševiki so prekorčili reko šim in prodrli 60 milj ob železnici do Tokusa, ki se nahaja 150 milj vzhodno od Omska. Kolčakove čete so izpraznile Omsk še pred nekaj dnevi in vse zavazniške misije so odpotale v Irkutsk, 500 milj proti vzhodu.

Iz Kodanija poročajo, da so Leti okupirali predmestja Rigge. Nemci imajo velike izgube.

London, 14. nov. — Lloyd George je včeraj izjavil v parlamentu, da do danes še ni noben zastopnik angleške vlade konferiral z zastopniki sovjetske Rusije v svrhu mirovnih pogajanj. Dejal pa je, da se v kratkem vrši konferenca zavaznikov, na kateri se bo razpravljalo o Rusiji. Priznal je, da so "ruski prijatelji zavaznikov" (Kolčak, Denikin in Judenič) prišli v velike ščripec. Omsk pače vsak čas. Od rešitve ruskega vpražanja zavisi rekonstrukcija vsrega sveta. Dokler vladajo boljševiki v Rusiji, toliko časa bodo socialni nemiri po vseh državah.

Končno je dejal George, da bo imela zbornica prihodnji ponedeljek priliko za splošno razpravljanje o ruskem položaju, ali on je proti temu, da so razprave javne; on priporoča, da se vrši tajna seja, ko se bo razpravljalo o tako "delikatnem predmetu."

Washington, 14. nov. — Neki višji uradnik v državnem departementu je rekel včeraj, da vlada Združenih držav nasprotuje vsakemu mirovnemu pogajanju s sovjetsko Rusijo in da z ruškimi boljševiki ne sme biti nobenega kompromisa. Amerika ne pošlje zastopnika na nobeno konferenco, ha kateri bodo delegatje sovjetske Rusije, pa naj konferenca tiče samo baltičkih držav ali vse Rusije.

London, 14. nov. — Brezlično poročilo iz Moskve se glasi, da je bil glavni stan Denikinovega štaba v Bakuju razstreljen. Podrobnosti niso omenjene.

(Baku je važno petrolejsko središče ob Kaspiškem jezeru.)

SPLOŠNO LJUDSKO GLASOVANJE ZA USTAVNE AMENDMENTE.

Washington, D. C. — Senator Frelinghuysen je predložil senatu rezolucijo, ki priporoča, da ljudstvo s splošnim glasovanjem potrdi ali pa zavrne vsak ustavni amandment.

PARNIK POGREŠAJO NA VELIKIH JEZERIH.

Duluth, Minn. — Sem je došla vest, da se je parnik "C. F. Cole" zgubil nekje na jezeru Superior. Na parnik čakajo že 49 ur, toda o njem nimajo glas, kaj se mu je pripetilo.

SENAT IZREZAL "SRCE" IZ PAKTA.

Člen 10., za katerega se je Wilson najbolj boril, je pridržan za Združene države.

ŠTIRJE DEMOKRATI SO POGAJALI POKRITI "SRCE".

Washington, D. C. — "Sree" v ustavi lige držav je prenehalo biti, kar se tiče Združenih držav! Senatna zbornica je v četrtek sprejela pridržek, ki se glasi, da Združene države niso obvezane, da bi z oboroženo silo jamčile teritorialno integriteto in politično neodvisnost drugih držav. To se pravi: Ako se dvignejo Irci proti Angliji, Kitajci v Santungu proti Japonski, Jugoslavlani na Primorskem proti Italiji ali katerikoli drugi podložni narod proti svojim lastiteljem, Amerika ne bo pomagala Angličem, Japoncem, Italijanom itd. potlačiti vstaje.

Pridržek se tiče 10. člena v ustavi lige narodov, o katerem je rekel predsednik Wilson na svoji turi, predno je šbolel, da je "srce lige" in če je ta član zavrnjen ali rezerviran, da "bodo počila srca vseh narodov."

Pridržek je bil sprejet s 46 glasovi proti 33; glasovali so zanj vsi republikanci in štiri demokrati. Wilsonovi demokrati so zelo poparjeni. Hitchcock, vodja demokratske manjšine v senatu, je rekel po glasovanju, da bo glasoval proti ratifikaciji pogodbe.

Križa v senatu je zdaj nelogična. Wilson je že prej zagrozil, da zavrne udovno pogodbo, ako se spremeni ali rezervira 10. člen v ustavi lige narodov, in zdaj je prišel moment, ko mora izvršiti grožnjo, da se bo držal svoje besede. Zastikavanje pred senatnim odsekom za zunanje zadeve je dogmatično, da je bil Wilson avtor tega člena, ki je takorekoč njegovo edino delo v vsem paktu lige. In zdaj je še ta člen rezerviran!

Demokratje so poskušali na vse načine olajšati pridržek. Mnogi predlogi so se glasili, da se Združene države zavežejo braniti meje novih držav, kot Poljske, Čehoslovakije, Jugoslavije itd.; drugi predlog je bil, da člen velja vsaj za pet let. Vsi predlogi so propadli.

Pridržek, kakor je sprejet, se glasi v celoti: "Združene države ne prevzamejo nobenih obveznosti za obrano teritorialne integritete ali politične neodvisnosti katerekoli države, pa naj bo članica lige ali ne, v smislu 10. člena ustave lige narodov, niti ne pošljejo oboroženih vojaških ali mornariških sil na podlagi nobenega člena v pogodbi, izvemski če kongres, ki ima edini oblast po ustavi napovedati vojno ali pooblastiti vlado za vprabo vojaških in mornariških sil, tako sklene s skupno resolucijo."

Predlog senatorja McKellarja, da se Združene države zavežejo, da bodo varovale Franciji postoj Alzacije-Lorene za dobo pet let, je bil poražen s 46 glasovi proti 31.

ROP PONESREČIL.

Oreston, Pa. — Tukaj so aretirali tri neznanee na vlaku, na katerem je bilo za \$2,500,000 zlat. Ko je vlak privozil na postajo, je železniški uradnik opazil, da je svinjec odtrgan pri vratih voza za pritrjevo, v katerem je bilo natoženo zlato. Poklical je na pomoč poljeijo in ko so odprli voz, so našli v njem tri neznanee, ki so odklonili odgovore na stavljen vpražanja.

BERGER ZOPET KANDIDAT.

Milwaukee, Wis. — Socialistična stranka v 5. kongresnem distriktu je v četrtek zvečer na strankinem shodu soglasno nominirala V. L. Bergerja kandidatom za kongresnika Zupan Hoon je predsedoval shodu. Berger je bil pravkar izobčen iz kongresa. Volitve se vrše 19. decembra t. l.

ITALIJANI, ZAPRLI HRVATE, KI SO POZDRAVILI AMERICANE.

Pariz. — Jugoslovanski tiskovni biro javlja, da so Italijanske oblasti na otoku Krku blizu Reke dale zapreti veliko število Hrvatov, ki so priredili evadžije ameriškim pomorsčakom, ko so se zadržali izkrcali s torpedovke in mudili nekaj časa na Krku pred par dnevi.

DVA DELEGATA IZ SLOVENIJE V AMERIKI.

Franc Svetek (ne Svetoslav Franc), socialist, je delegat v Washingtonu.

DR. LJUDEVIČ PERIČ JE TUDI SLOVENEK.

New York, N. Y., 13. nov. (Izvirno poročilo Prosveti.) — Jugoslovanska delegacija mednarodne delavske konference se je ustavila tukaj nekaj časa, a je že odpotovala v Washington. Izvrstni fantje so iz Slovenije sta prišla Franc Svetek, tajnik delavske strokovne svase v Ljubljani, in dr. Ljudevit Perič, ki je prišel namesto Frelpehla. Ebin Kristan se nahaja v Washingtonu in Svetek mu ima sporočiti veliko interesantnega.

(Sodrug Franc Svetek, čigar ime je bilo v dveh brzojavilih poročilih iz Belgradja popačeno v Svetoslava Francu, je član socialdemokratske stranke na Slovenskem. Op. ur.)

Washington, 14. nov. — Avstrijska vlada je obvestila mednarodno delavsko konferenco, da ne pošlje delegatov vlad praveških strokov. Vlada štiri konferenci veliko uspeha. Iz Berlina je prišla oficijelna vest, da namaki delegatje odpotujejo v Washington 18. decembra.

WILSON JE SPREJEL PRINCA IN PIŠE TELEGRAMNE KRALJICI.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je v četrtek sprejel angleškega prestolonaslednika, princa Waleskega v svoji bolniški sobi. Očividno pravijo, da sta se dobro zahvalava. — Wilson je tudi poslal brzojavko kraljici Aleksandri, materi angleškega kralja, v kateri se ji je zahvalil za simpatije, ki mu jih je brzojavno izrekla vlad njegove bolezni.

VELIK POŽAR V HOTELU.

Buffalo, N. Y. — V Vanderbiltovev hotelu je nastal ogenj, ki se je kmalu razširil v velik požar, pri katerem je devet oseb zadobilo poškodbe.

OČE USTRELIL SVOJEGA SINA NA LOVU.

Semidži, Minn. — Andrej Schwigel, farmar iz tukajšnje okolice, je na lovu ustrelil svojega 29-letnega sina, ker je mislil, da strelja na srnaka.

DRŽAVNE —EKLARNE V BRAZILJI.

Rio de Janeiro, Brazilija. — Narodna zbornica se bavi z načrtom za ustanovitev novih jeklarn, ki bodo lastnina države. Brazilija je zelo bogata na železni rudi, ali njena železarska industrija je zelo revna. Samo v provinciji Minas Gerases se nahaja več kot dve milijardi ton železne rude v zemlji. Ruda je tako bogata, da vsebuje 60 do 70% čistega železa. Načrt se glasi, da vlada izda blizo 48 milijonov dolarjev skozi sedem let za operiranje rudnikov, plovjev in tovarn in potem se bo industrija sama izplačevala s dobičkom.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo janso. Nespremenjena temperatura. Lahki zapadni vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih urah 30. Solčni izhod ob 6:30, zahod 4:30.

PODRAŽITEV SLADKORJA UPRAVIČENO.

Predsednik vladnega odbora za določanje cen sladkorju odpravi določeno ceno za tovarnarje.

SLADKOR KMALO NAJVEČJA DELIKATESA.

Chicago, Ill. — Cena sladkorju pojde navzgor in pomanjkanje sladkorja bo seveda kmalu odpravljen. Tak je zdaj položaj, in nihče se ne gaue, da prime profitarje, ko prične stara igra s sladkorjem, ko bo en mešetar po tri do štirikrat prodal ravno isti sladkor.

Major A. A. Sprague, ki je predsednik za določanje sladkornih cen v Chicagu, je izjavil, da je določena ceno za tovarnarje odpravljena. To pomeni, da bo tovarnar lahko določil ceno sladkorja, za trgoveca na debelo in na drobno pa ostane veljaven določen profit.

Strokovnjaki izjavljajo, da zdaj ni prav nobenega zadržka, ki bi preprečil, da ceno za fant sladkorja ne poskoči na pet in dvesto centov. Velebizniški listi, ki tako radi pretekajo krokodilove solze, da bo ljudstvo trpejo, ker so zastavkali delavci, ne najdejo prav nobene grajalne besede proti temu v neobvladoemu oduševanju.

Že včeraj so prodajali fant sladkorja po bazisni ceni po 14 do 19 centov. Sladkor postane delikatesa, kot je bila včasoma čebula v začetku svetovne vojne. Tovarnarji se izgovarjajo, da letošnja sladkorna pesa ne vsebuje toliko sladkorja, kot druga leta, radi tega ni cena primerna, ki jo je dobila vlada.

V resnici je pa stvar drugačna. Ko je dne 18. oktobra justični tajnik določil ceno sladkorju, je imel zanesljiva poročila o produktivnih troških, zato so taki izgovori, da ima sladkorna pesa premalo sladkorja, neumestni in preračunjeni za ljudi, ki ne mislijo dalje, kot sega njih nos.

Po izjavi Spraga je bazisna ceno za sladkor odpravljena le začasno, dokler ne prejme drugih informacij od vlade. Ali ta začasnost zadostuje, da bodo nekateri spekulantje "zaslužili" milijone, kajti prodali bodo eno množino sladkorja po štirikrat, preden bo prišla na trg za trgovec, ki prodaja sladkor na drobno.

Kamur ta profitarška igra ne odpre oči, ostane slep vekomaj.

AMERIŠKEGA SUHAČA SO PRETEPLI IN MU IZBILI OKO V LONDONU.

London. — W. E. Johnson, ameriški apostol prohibicije, je slabo naletel s svojo propagando za sušo na Angleškem. Ko je zadnji četrtek govoril o dobrotah suhote v King's Collegu v Londonu, ga je napadlo okrog 2000 študentov, največ medicincev. S klici "Ameriška ne bo diktirala prohibicije Angliji" in "Mi smo za pivo" so ga najprej bombardirali s zavoji, v katerih je bila moka in potem so ga potegnili z odrta in odveljali na ulico Strand. Johnson se je otepal, toda bil je sam in dijaki so ga nemilo osuvali. Nekdo mu je vrgel trdi predmet v oko in ga zelo ranil; najbrže izgubi oko. Cele tri ure so dijaki vodili Johnsona na polomljenem sosed po ulicah, pišt gredoli pivo iz steklenice in tisoč so prepeljali. "Pivo, pivo, o presladko pivo!" Poljeija, ki je hotela oteti Johnsona, ni mogla opraviti nič.

CERKEV NAJ PLAČA VOJNE DOLGOVE.

London. — Angleški finančni krogi se zanimajo za sugestijo, da naj glavni del vojnih dolgov plača cerkev na Angleškem in Škotskem. Cerkevna posestva se inš prodajo in skupiček porabi za odplačilo dolgov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (IVEN Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawdale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (November 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem danom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VELEBIZNIŠKO ČASOPISJE IN RESNICA.

Velebizniško časopisje se rado pobaha, da je svobodno in brez tujega vpliva, da prinaša dogodke v nepobarvani luči in pove resnico, čeprav ta resnica včasih boli.

Res je, da na velebizniško časopisje ne vplivajo tuji interesi; kajti časopisje prinaša le to, kar koristi velebizniškemu interesu. Resnica in velebizniško časopisje sta pa tako velika nasprotnika kot ogenj in voda. Iz tega sledi, da velebizniško časopisje prav lahko izhaja svobodno in brez tujega vpliva, pri tem pa laže v interesu velikega biznisa, da se kar kadri.

Ali naj na pr. imenujemo resnico, če je "New York Evening World" še pred izbruhom jeklarske stavke priobčil tele vrstice: "Element, odgovoren za to veljkansko nevarnost (rudarsko stavko), je tisti element, ki se hoče polastiti vodstva organiziranega delavstva in drugih industrij, pripravljajoč se, da se polasti industrij."

Smokavzar, ki je zapisal te lažnje stvari, je dobro vedel, da je lagal, ali ta laž ni zadostila njegovim lažljivostim, ampak je nekolkokrat nižje zapisal še debelejšo laž.

"To je tisti element, ki je pregovoril tujezemske jeklarske delavce, da so zastavkali. Imenujte jih boljševike, I. W. W., rdečkarje, radikalce — te sile se stezajo po kontroli organiziranega delavstva v Združenih državah, ki so povsod enake. Razočarane zaradi neuspeha v jeklarski stavki, skušajo doseči zmago na premogovem polju, ki jim ne prinese le uspeha v jeklarski stavki, ampak tudi v drugih industrijah."

"Skrozi mesce so bile te sile na delu okoli unij premogovniških rudarjev, posebno okoli tujezemskih rudarjev — pridigajoče sovjetsko vladu v rudnikih, pridigajoče nepriznanje pogodbe, sklenjene po rudarski organizaciji (United Mine Workers of America) s kurivno upravo, po kateri je bila sedanja pogodba veljavna v času nadaljevanja vojne, toda ne po 1. aprilu 1920."

Tako je modroval urednik velebizniškega lista, še preden je pričela stavka rudarjev. Članku je vtisnen pečat lažljivosti, kar bo priznal vsakdo, ki sodi tak članek nepristransko. Ali tako laž imenujejo velebizniški smokavzarji golo in čisto resnico. Kdor hoče sprejeti teh laži za resnico, ga smokavzarji vrstijo med boljševike ali elemente, ki hočejo uesti v Združenih državah sovjetsko vladu v industriji. Kakor so papeži nekoč preklinjali ljudi, ki niso verjeli, da je vse res, kar pride iz Rima, tako danes proglašajo velebizniški smokavzarji vse za boljševike, ki hočejo a silo strmoglaviti sedanjo vladu.

Da so velebizniški časniki prišli do take moči, da lahko navadno laž proglašajo za resnico, zadene velik del krivde tudi strokovno organizirane delavce. Delavci, po katerih danes udrihajo uredniki velebizniških listov in jim dajejo razne primke, so sami segali po tem časopisju in ga pridno kupovali, mesto da bi ustanovili svoje dnevno delavsko časopisje, ki bi jim služilo za obrambo in čenzivo.

Strokovno organizirano delavstvo je izdelalo svojo organizacijo precej dovršeno, kajti organizacija šteje nad štiri milijone članov. Ali ta strokovna organizacija je podobna zvezanemu velikanu, ki ga pretepajo pritlikavci, ker se ne more braniti. Strokovno organizirano delavstvo je zanemarilo delavsko časopisje. Mesto, da bi imelo v vsakem mestu, ki šteje okoli petdeset tisoč prebivalcev, najmanj po en dnevnik v angleščini, nima nobenega. Velika Ameriška delavska federacija je podobna armadi, ki odhaja v bitko brez orožja. Kar je za vojaka orožje, to je za delavsko organizacijo delavsko časopisje, kajti brez dobro organiziranega delavskega časopisja ne more delavska organizacija doseči uspehov na strokovnem in političnem polju. Dobro organizirano delavsko časopisje je vez med delavskimi organizacijami, obenem pa služi, da odbija napade velebizniškega časopisja, kadar je pa prilika ugodna za napad, pa tudi napade to časopisje.

Zelezničarji in rudarji so na svojih konvencijah spoznali potrebo dnevnega delavskega časopisja v angleščini. Sprejeli so tudi zaključke, da ustanove delavske dnevnike v angleškem jeziku, a zdi se, da je ostalo le pri zaključkih, kajti dozdaj še niso izšli ti delavski dnevniki.

Vprav sedanji boji z velebizniškimi interesi bi morali ameriškemu delavstvu odpreti oči, da so delavski dnevniki v angleščini potreba ameriškemu organiziranemu delav-

stvu kot slepcu oči. Ali se bo ameriško organizirano delavstvo kaj naučilo iz sedanjih dogodkov, ali bo še nadalje podpiralo sebi sovražno časopisje?

Kdaj je vojna končana? — Če je treba pomagati profitarjem, da lahko poljubno natezajo cene goril do nebeških višin, ali če je treba pomagati "businessu", da išče kupčijo v Nemčiji, tedaj je vojna končana, čeprav mirovna pogodba še ni ratificirana. Ako pa rudarji zahtevajo nekaj priboljška pri svojem mukotrpnem delu, tedaj vojna še ni končana in delavci morajo čakati, dokler ne bo ratificirana mirovna pogodba.

DOPISI.

Los Angeles, Cal. — Prenehala je svetovna vojna, ki je trajala nad štiri leta, toda pričela se je druga vojna — vojna med delavcem in delodajalcem. Smelo lahko trdim, da se je pričela največja industrijska vojna, kar jih je svet še videl in obe stranki zaupa svoji moči ter hočeta izpremeniti sedanji sistem. Obe stranki zbirata svoje sile in moči za vspelen izid tega boja. Privatni velebizniški se poslužujejo vseh mogočih sredstev in ne brigajo se niti za svete zakone ameriške ustave ter hočejo potepati zadnjo svobodo in zavednost priprostega ljudstva. Ispravdili so, da se je delavstvo pričelo zavedati svojega obupnega položaja, pričelo se je zavedati, da je tudi ud. Sloveške družbe in sicer naj bolj koristen ud in valed tega zahteva tudi primerno življenje in tega jih je strah in se boje, da sanje prihaja doba, katera je zadela razne kralje, cesarje ter druge samoderžce. Valed tega pa se poslužujejo skrajnih sredstev, da bi zatrli vsako gibanje delavcev v prid proletarijata in da si na ta način zasigurajo še nadaljni svoj obstanek. Niso zadovoljni, da so napolnili svoje nikdar site malhe z milijoni, katere so jim zbrale žuljave roke delavca, ne oni jih hočejo še več in še več. Ne poznajo mere in razkaten so kot gad, ako se jim reče do tukaj in ne več dalje.

Da si ugledajo pot do najdaljnega izkoriščanja ljudskih množic, so napovedali boj vsakemu gibanju delavcev in hočejo ga potisniti nazaj v dobo, v kateri so bivali črne pred dobrimi petdesetimi leti. V teh bojih se poslužujejo vseh mogočih sredstev in najljubša so jim pa lažnje poročila, katera pošiljajo v razne časnike in denar, katerega razmetujejo naokrog. Veliki ameriški velebizniški časniki prinašajo po cele strani gradiva, v katerem blatio in napadajo delavce. In ni treba misliti, da je ta boj samo v Ameriki. Ne, vrši se skoro po vsem civiliziranem svetu. Vse povsod se vrši boj med privatnimi velebizniškimi in delavci.

In ta boj obatoji odkar živi človek. Odkar pomni zgodovina, se vrši boj med izkoriščanim in izkoriščevalci. Zadnje najdbe v egiptovskih piramidah nam pričajo, da so se že takrat vršili boji med delodajalci in delavci. Vršili so se boji med sužnji in sužnoderžci in ta boj se vrši danes. In današnji delodajalci so istega mišljenja in nasiranja, kot so bili njih tovariši v starih časih. Nič boljše zanje ni nobena postava z ozirom na izkoriščanje delavcev. Vsa postava premlinjo v imeu "ljudskega mnenja".

In delavstvo se tudi zaveda usodnega trenutka in časa, v katerem se nahaja. Dobro ve, da vsako omahovanje in odlašanje bi pomenilo za njega izgubo industrijske svobode, industrijske demokracije. In valed tega je treba, da smo vstrajni, ako hočemo doseči naše cilje in imeti kak vseh v tem gigantnem boju, ki se je pričel. In imeti hočemo boljše in udobnejšo življenje, katero se bo vsaj moglo primerjati človeškemu življenju. Ne borimo se toliko sami za sebe kot pa za naše potomce. Brez vstrajnosti in slogu v vsaki stvari je naše delo niča. Spomnimo se, da smo industrijski sužnji že od pamtiveka in da mora biti enkrat temu konec, kot je bil konec suženstva v Zdr. državah pred dobrimi petdesetimi leti, ko je osvobodil predsednik Lincoln črne suženstva. Kakor je bilo konec srednjeveškega fevdalizma in konec samoderstva grofov in baronov, tako mora biti konec današnjega mezdnega suženstva. Predno je bil pa konec srednjeveškega suženstva, so razni boji za odpravo teh nečloveških krivic zahtevali neizmerno žrtve, preganjanje in trpljenje. In brez teh bi

ne bilo zmage. Brez boja in žrtve ni zmage. In na take žrtve moramo biti tudi sedaj pripravljeni. Ko so ljudske mase izprevidile, da ni drugega izhoda, so se združile napram vsem tiranom in bili so osvobodjeni še prej, kot so se nadejali.

Tudi sedaj ne smemo gledati na žrtve, ampak delati moramo, kolikor nam le prepuščajo sredstva in razmere za naše človeške pravice in zmagah je gotovo na naši strani. Poznejši rodovi se bodo nas spominjali z hvaležnostjo, kot se vsi svobodoljubci prebivalci Zdr. držav spominjajo z hvaležnostjo v sreč velikih osvoboditeljev Georg Washingtona in Abrahama Lincolnu, ker jih je prvi osvobodil tiranije angleških mogotcev in drugi pa črne tiranije južnih tiranov.

Vsakdo dobro ve, da delavce vzdržuje ves svet in da brez njega bi se ne mogli nekateri pasti v razkožju in v vsi mogoči udobnosti. Od česa bi ljudje živeli, ko bi ne bilo delavcev? Stroji bi ne mogli operirati brez delavcev. Ko bi delavca ne bilo, bi zaostala vsa industrija, ves promet. Vsa moderna tehnika se ima zahvaliti pri prostemu delavcu. Kdo je obdelal velikanske polje? Kdo je ispravil pustne planjave v rodovitna polja? Kdo je zgradil velikanske in razkošne palače? Kdo je zgradil velikanske parnike? Ko bi delavci s svojimi pridnimi rokami ne delali, bi ne imeli ničesar in živeli bi v primitivnih razmerah kot je prvi človek. In kaj je dobil za plačilo? Niti toliko ne, da bi se pošteno preživel. Ljudski izkoriščevalci hočejo tega priznati in si prilastujejo sebi vse to, kot bi sami vse to izvršili, dočim so bili oni ocklja vsemu napredku in ovirajo razvoj industrije in produkcije s svojim zatiranjem delavcev. Vse je odvisno od delavca in za zahvalo ga preganja, zatira in odreka vse pravice, do katerih je upravičen kot človek.

Ako vse to premlisimo pridemo da zaključka, da ne smemo dnehati v našem pravičnem boju ampak podvojiti moramo našo vstrajnost, da dobimo to, kar nam gre po vseh človeških postavah. Kdor koli zasleduje ljudsko gibanje, mora izpovedati, da delavstvo igra zelo važno vlogo v tem gibanju. Delavstvo se vzdiguje vsepovsod in zahteva to, do česar je upravičen. In ni ne smemo čakati na uspehe delavcev drugod, ampak hi po začrtani poti dalje in dalje do končnega cilja. Ako bi mi čakali na druge, bi bili takorekoč izdajice napram našim bratom v drugih krajih.

Kot je omenjeno, delavski izkoriščevalci se poslužujejo najbolj sramotnih sredstev v boju zoper organizirano delavstvo. Kdor koli je med vojno samo omenil o kakem zatiranju delavstva, je bil takoj nemški špijon in veleizdajalec. In ko se je vojna končala, so vai ti "špijoni" takoj izginili in prikazani so se boljševiki. Pred vojno ni nihče vedel za nobene take osebe. Toda z vojno je prišla tudi nadloga v našo deželo ter ugroza mirno in sladko spanje naših patentiranih patrijotov — za njih lastne špe. Njih polne blagajne so njim največji simbol demokracije in patrijotizma. In ker je ta v nevarnosti, obsodijo vsakogar za boljševika in inozemca kdor se drzne le nekoliko kritizirati sedanje krivične razmere, v katerih živi priprosto ameriško ljudstvo. Kjer koli se prigrdi kak slovin, storil ga je inozemec-boljševik. Ne vedo pa ti mogotci, da se imajo ravno inozemcem zahvaliti za vse svoje bogastvo. In ako vzamemo n. pr. sadnjo vojno, delali so velikanske dobiške vsi vojni liferanti ravno s inozemci. Iz inozemstva se je stekalo bogastvo v Ameriko. Ne vse njih bogastvo se je steklo iz Amerike v Ameriko in inozemci so delali same trubelne. Ne priznajo ti mogotci, da boljševizem sami razširjajo s svojim zatiranjem delavcev. Kdo je

povzročil boljševizem v Rusiji? Ali ne caristična strahovlada. Kjer koli se pripeti kak zločin, velebizniško časopisje takoj zakriči, da je to povzročil inozemec-boljševik. Črez par dni pa primesejo prav potuhnjeno in z vsemi barvami prebarvano notico na kakem prav skritem kotičku, da je bil zločinec kakva oseba iz njih lastne družbe. Enak slučaj se je pripetil v tukajšnjem mestu. Pod stanovanjem nekoga tukajšnjega odvetoika je neko noč eksplodirala bomba. Tukajšnje velebizniško časopisje je zagnalo pravo huronsko vpitje, da je bilo to delo boljševikov in I. W. W. Črez nekaj dni so pa prav polastiti precejnjega premoženja, nizno prinesli poročilo, da je bomba podtaknil nek njegov tekmeec ter zažgal, ker mu je bil na poti, da se s svojo ljubico ni mogel pok. Ko je bil aretiran, jim je usel ter skočil ednajst nadstropij globoko iz sodniškega poslopja ter se u. bil.

Takih in podobnih slučajev bi lahko napisal cele knjige, ki so se že odigrali in se še dogajajo. In vedno je prvi zločinec delavec inozemec. Prave krivce pa malo-krat dobijo, ker jim vedno "udejo".

In to ne more dolgo trajati, kajti hrvatski pregovor pravi: "Svaka sila do vremena". In kadar bo odvzeta vsa moč privatnim izkoriščevalcem, tedaj bo šele zaslajala zlata svoboda demokracije, za katero je ljudstvo v večnem boju, odkar je na svetu. In šele tedaj bodo sreča, zadovoljnost in mir vladala na svetu, ko bo vsakdo u. žival sad svojega dela in truda. Dokler bodo pa samo eni uživali in eni pa samo delali in stradali, pa ne bo sreče in zadovoljnosti ter miru na svetu. In zatiranec se je še vedno osvobodil, to bi lahko vsa kdo se naučil že iz zgodovine, kdor ni slep. Toda kakor se razvidi so ravno sedanji izkoriščevalci popolnoma slepi, kot je bil nemški kajzer. Tudi on je bil popolnoma poražen od ljudstva samega v svoji notranji državi. Šel je predalec a svojo "vsemogočnostjo" in padel je. In tako se bo zgodilo tudi z vsemi drugimi avtokrati. Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga najprej vdarijo s slepoto.

Vsak delavec naj pa ima tri cilje — misli, delaj in ne odlašaj. — John Bernik.

Cleveland, O. — V petek, 31. oktobra t. m. je bil priobčen moj dopis kot odgovor clevelandskemu gobeždaču na njegove prismondarije, katere je pošiljal v tukajšnji angleški dnevnik "Plain Dealer" in pojasnjeval razmere v novi državi Jugoslovani.

Ta naš "pisatelj" bi se lahko imenoval Ahaaver II, ker je popolnoma podoben prvemu, ker hitro sklobasa kako prismondarjijo ter jo pošlje v javnost ne meneč se, bo li s tem škodoval sebi ali pa komu drugemu. Zadržite je pa le misli da je zadel pravo, ko je poslal omenjeno pismo v angleški list. Toda teden pozneje je pa omenjeni angleški list prinesel uredniški članek pod naslovom "A Bewildered Union" in s tem pokazal ignorantu soldatu, da ne pomena razmer v oni deželi, iz katere je sam prišel. Kako naj pozna potem vladu politične razmere v tej državi? Da bodo čitatelji "Prosvete" znali, kak članek je prinesel "Plain Dealer" z ozirom na politične razmere v Jugoslaviji, sem iste ga prevedel v slovenščino. In ker ker sem že zadnjič prevedel ono prismondarijo našega "monarhista" in soldata, bodo razvideli v velikem nasprotstvu sta si oba spisa in koliko pozna Amerikance politične razmere v Jugoslaviji in koliko pa naš soldat.

Članek se glasi: "Med Jugoslovani je več strank, katerih vsaka dela po svojem lastnem programu in nasprotuje drugi. Nezogibna znamenja so, da med njimi ni sloge. In to nam pričajo dejstva. Toda v splošnem imajo pa vsi Jugoslovani en cilj in ta je, da Jugoslavija mora ostati celota."

Kot je bila Jugoslavija začetna na mirovni konferenci, obstoje iz treh različnih narodov, Srbov, Hrvatov in Slovencev. Srbi bivajo v Srbiji in Črnigori, dveh kraljevstev pred vojno in katerih prebivalstvo je popolnoma srbsko, v Bosniji in Hercegovini in v manjšem številu pomečani v deželi Hrvatov. Med Srbi samimi ni sloge. Večina je za monarhijo in podpira Karadjordjevo dinastijo, da naj ta še nadalje vlada v Srbiji; poleg teh je pa republikanska manjšina, ki dela v harmoniji s Hrvati in Srbi ki se boje da nada-

ljevanje Karadjordjevičeve vlade podvrže brezpogojno Hrvaški in slovenski živelj v tej troimeni državi.

Enako je tudi na Hrvaškem in v Sloveniji. Tam je manjšina za Karadjordjevo vladu. Republikanska večina je razdeljena in še podrazdeljena. Klerikalna republikanska stranka je konservativna in je za republiko valed verske razlike. Poleg tega je ultra-radikalna stranka, katera je svoječasnno obdrževala konvencijo v Clevelandu. Kjerkoli se snide skupina Jugoslovanih, pride do nesporazuma.

Vsi Jugoslovani pa povdarjajo, da je jugoslovanska skupina potrebna. Oni soglašajo, da je ta potreba v bojevanju zoper italijanske aspiracije. In edino to je še upanja. Toda Jugoslovani ne izvrše svoje najbolje proti italijanskim zahtevam, če ne pokažejo združene fronte. Njih nesporazum in njih strankarska cepčenja in podcepljenja delajo za utrditev italijanske poročije. Italije ne razjede narodna sovraštva. Italija ima svoje strankarske razlike, ki pa niso fundamentalne.

Jugoslovani sedaj najbolj potrebujejo, da se razdelijo v patriotično, ki razume združiti vse nasprotujoče cilje, ki sedaj povzročajo konfuzijo med Jugoslovani in močijo zmanjšati svet. Za sedaj je najpomembnejše, če se podvržejo sedanji srbski vladi, ki je vodila Srbijo v vojni in je pridobila obdobjanje svetovne demokracije. Če se adaj združijo večalimanj nesoglasni elementi in delavni narod, tedaj ostane dosti časa, da se agitira za substituiranje republikanske forme vlade za enako demokracijsko formo ustavne monarhije. Če ne pride do takega sporazuma, tedaj pride gotovo do razdružitve in de razbitja Jugoslavije v svoje originalne elemente.

K temu naj pripomnim to, da nisem noben štirjen prevajalec iz angleščine v slovenski jezik. A upam, da nisem napravil dosti napak in da mi moj nasprotnik oprsti.

Mogoče se ne bodo strinjali člani s tem, da sem pustil priobčiti zgornji članek. Pokazati sem hotel, da Amerikanci razumejo politični položaj v Jugoslaviji in da je nesmiselno za vsakogar, kder jih hoče "blufati", kot jih je hotel omenjeni prijatelj. E.

Barton, Ohio. — Kakor sploh v vseh premogovskih naselbinah, tako smo tudi tukaj dobili počitnice za nedoločen čas. Kolikor nas je premogarjev oziroma nakladalcev premoega in delali s strojem za kopanje premoega smo odložili naše orožje, da se ne povremno prej na delo, dokler nam premogarski baroni ne ugodijo našim zahtevam.

30. oktobra se je vrnila seja tukajšnje lokalne podružnice U. M. W. of A. na kateri je bilo sklenjeno, da oni delavci, ki popravljajo oporilke v rovu, lahko gredo na delo, da naredijo potrebno delo. Toda, ko je parna pisčala prega novembra klicala na delo, kot po navadi se je opazilo več delavcev, ki so šli na delo, kot je bilo dovoljeno od tukajšnje lokalne podružnice U. M. W. of A. Kako bi to tolmačili, ne vem. Razumno, da je bilo le nekaj tiskih, ki ne morejo misliti po svoji lastni pameti, ako jo imajo sploh kaj. Kar je pa naš pravilni premogarjev, smo pa vsi odločno na strani naših voditeljev in bomo tudi stali do zadnjega.

V naselbini vlada največji mir in red in pajeji kompanjski hlapci nimajo prav nobenega opravila, ker se nihče ne zmeči za tje niti kuhar ne. Štir jax nisem opazil še nobenega, tako se sliši. — Poročevalec.

Columbus, O. — Včeraj se je že zatrevajalo, da tukajšnja naselbina ni ravno sadnja s ozirom na prebivalstvo v karistne narodne neme in na politična napredka. In to je tudi resnica. Ako napravimo bilanco o vsem delu, katero je bilo izvršeno na polju delavskega in splošnega napredka, lahko pridemo do zaključka, da tukajšnji rojaki se lahko hvalijo s vsako večjo slovensko uspešnostjo. V zelo bl preved časa, ako bi hoteli vse updatno obrtiti in umeriti, kar se je že izmirilo v polju slovenskega delavstva in narodnega splošnega.

Glavni vzrok našega uspeha sedaj, kar so naši stari stari nadejali ali pričakovali, da bi se vršila ka-

Konvencija J. R. Z. v Clevelandu.

ZAPISNIK III. ZBORA J. R. Z. v CLEVELANDU, O.

(Konec.)

Br. Aleš pravi, da naj se zvoli odbor za sestavo pravil. Br. Skubice odgovarja, da je to dolžnost gl. urada, ki dobro pozna vse naloge in dolžnosti JRZ.

Br. Vidrih stavi predlog, da se da zapisnikarjem samo po \$10 nagrade za njih štiridnevno delo. Br. Zajec stavi protipredlog, da se plača br. Janko N. Rogelju in br. Louis Trugarju samo po deset dolarjev, ko plača zapisnikarja Skubica in Zalaznika eksekutiva, če pripozna, da je bilo njih delo naporejše kot doma v uradu.

Br. Zornik omenja, da naj se da priznanje in zahvala listu "Cas," ki je v mnogih člankih tako živo in neustraheno zagovarjal idejo JRZ., in da naj delegatje po nasebinah poskrbe za nove nove naročnike. Isto tako omenja tudi o drugih listih. — Sprejeto.

Stavljen je bil predlog, da naj se prečita dopoldanski zapisnik. Ker se je že mudilo, in časa primanjkovalo, stavi br. Kristan predlog, da naj zapisnik pregleda nadzorni odbor ter ga popravi v slučaju nepravilnega zabeleženja. — Sprejeto.

Z urada dr. "Narodni Vitezi" št. 39 SNPJ, Chicago, Ill., Sept. 28, 1919. Slavna delegacija III. konvencije Jugoslovanskega Rep. Združenja, v Cleveland, Ohio.

Mi člani dr. "Narodni Vitezi" št. 39 SNPJ v Chicagu, Ill., zbrani na redni seji dne 28. sept. t. l. pošiljamo iskren pozdrav vsem delegatom in delegatkinjam JRZ.

Vaša naloga je težka, in tudi zgodovinskega pomena, ki bo zabeležena v zgodovinski knjigi. Pomislite si, cenj. delegatje in delegatkinje, da na tisoče Jugoslovancev v Ameriki ima oči uprte na to velicembno konvencijo, in težko čaka rezultata vašega zborovanja. Jugoslovansko ljudstvo, organizirano v Jugoslovanskem Republičanskem Združenju v Ameriki zaupa v Vas, ker je Vas pooblastilo, da izvršite teko nalogo. Delo, katerega imate v danes na programu, je važno s kulturnega in civilizatoričnega stališča, ne samo za Jugoslovane, marveč za ves civilizirani svet. Upamo, da Vaše delo ne bo zastojalo, da bo ideja, katero Vi danes zastopate, prodrla onkraj oceana. Boj, katerega imamo Jugoslovani bomo nadaljevali naprej po začrtani poti tako dolgo, da dosežemo naš cilj.

Torej še enkrat Vam kličemo: živeza delegacija JRZ! Živeza Jugoslovanska Federativna Republika!

John Hočevar, pred.; Frank Udovič, 1. tajnik; John Potokar, 2. tajnik. Br. predsednik, Frank Somrak, s primernim nagovorom zaključuje III. redno konvencijo JRZ z navetom, da naj delegatje odnesejo domov dober utis in naj delajo za to plemenito idejo še vnaprej brez strahu in bojzani.

Zaključek III. rednega zbora JRZ. s pozdravnim nagovorom predsednika ob 6. uri pop. dne 2. oktobra 1919 potem ko je bil zapisnik konvencije prečitan in vsestransko odobren.

Cela delegacija se je poslovila s ogromnim šivjo klicel, segajoč si v roke, odhajajoči k svojim bratom, da jim poročajo o novi poti, o novih ciljih in o rezultatu enoletnega dela.

Predsedniki: FRANK SOMRAK; JOHN TERČELJ; MARY UDOVIČ; Tajnik zbora: VINCENT CAINKAR. Zapisnikarji: JANKO N. ROGELJ; FREDERIC ZALAZNIK; LOUIS F. TRUGER; A. N. SKUBIC.

Jeklarska stavka.

Preudaren odgovor starega jeklarskega delavca.

Braddock, Pa. — Superintendent je srečal na cesti starega jeklarskega delavca, ki je skozi dvajset let garal za jeklarski trust in mu kupičil bogastvo.

"Ali ne delate?" je vprašal superintendent delavca.

"Ne delam," je odgovoril delavec. "Napravi sem praznik. Zdej plačujem sam sebe za dvajset Božičev, ob katerih sem delal za kompanijo."

Tako je preprost delavec s svojim odgovorom karakteriziral razmere v jeklarnah. Skozi dvajset let je garal na petek in svetek, Zanj ni bilo nedelj in praznikov in postal je star štirideset let. Iz njega je jeklarski trust napravil navadni stroj, ki mora počivati in delati ob urah, ki mu jih določi gospodar. In če ima tak delavec otroke, kaj ima tak človek od družinske sreče, ki jo znajo šmokavarski uredniki tako lepa opevati. Nič! Družinsko srečo uživajo njegovi gospodarji, katerim pomaga on, da jo uživajo nekajeno.

Strojniki glasujejo o splošni stavki.

Washington, D. C. — Pri organizaciji strojnikov, ki je združena s Ameriško delavsko federacijo, glasujejo o proglasitvi splošne stavke iz simpatije do jeklarskih delavcev. Nekateri voditelji pravijo, da je že dozdej oddana večina glasov za splošno stavko. Splošno glasovanje o splošni stavki je bilo takoj odrejeno, ko je ponesrečila industrijalna konferenca.

Delavci se povsod zanimajo za jeklarsko stavko.

Detroit, Mich. (Izvirno poročilo). — Ameriška delavska federacija je sklicala ljudski shod, da govorniki razložijo delavstvu položaj jeklarske stavke. Najeta je bila največja dvorana (Armory) v mestu, ki se je pokazala, da je primajhna za take prireditve. Pred otvoritvijo shoda je izvrstna godba kraktočasila zborovalec, ali kljub temu je ljudstvo nestrpno pričakovalo voditelje jeklarske stavke, da sliži iz njih nast poročilo o jeklarski stavki. Ko sta vstopila govornika, ju je občinstvo burno pozdravilo, godba je pa zavrnila maršeljazo. Občinstvo je vstalo raz sedežev.

Prvi je nastopil Foster, tajnik organizacijskega odbora jeklarskih delavcev. Slikal je položaj je-

klarskih delavcev takšen, kakršen je. Prav nič ga ni barval in vsak zborovalec je občutil, da sliži resnico, kajti govorniku so prihajale besede od area. Za njim je nastopil Fitzpatrick, predsednik delavske federacije v Chicagu in predsednik organizacijskega odbora jeklarskih delavcev. Komaj je pričel govoriti, že je imel vse poslušalce za sabo. V lahko umiljivi besedi je povedal, kdo je danes pravzaprav gospodar v Pennsylvaniji. Gary je tisti mož, ki ukazuje in pod njegovo oblastjo se vrše čini, ki so zločinski. Jeklarski delavci imajo v Pittsburgu eno samo shajališče in to je unijski lokal v mestu. Na široko je obdelal nepostavno postopanje podivjane kozaške horde, kljub strašnemu preganjanju so pa delavci vseeno ostali solidarni, je s povdarkom povedal govornik. Merodajni faktorji so slepi in gluhi. Neumni so, je rekel govornik, če mislijo, da se na tak način rešuje današnji kritični položaj. In če pojde tako dalje, je treba, da se delavci pripravijo, da prevzamejo vladno delo. Te besede so pri občinstvu izazvale silen aplavz, govornik je pa nadaljeval, da je za to boj pripravljena delavska stranka.

Dotaknil se je dnevnikov v angleškem jeziku in je povdaril, da samo dva dnevnika poročata resnico o delavskem položaju, ta dnevnika sta The New York Call in Milwaukee Leader.

Shod je napravil na delavce velik vtis, kajti živa beseda jih je prepričala, da mora delavstvo biti tudi politično organizirano, če hoče zmagovati. (Poročevalec.)

Stavke v Parizu.

Pariz. — Stavka črkostavcev in tiskarjev se nadaljuje. Okrog 50 časopisov je prenehalo izhajati in buržoazni listi izdajajo skupni dnevni tetak z naslovom "Le Presse de Paris". Eden socialistični dnevnik izhaja. Na stavki so tudi uslužbeni velikih prodajalnic.

Lenin namiguje o kampanji proti Indiji.

London. — Tukaj javljajo, da je Lenin poslal komunistom v Turkestanu pismo, v katerem pravi, da je vpostavljenje zveze med sovjetsko Rusijo in Turkestanom odprlo pot za boj proti svetovnemu imperializmu z Anglijo na čelu. Smatra se, da Lenin s tem misli na bojne operacije proti britski Indiji.

Kitajski kulji se ženijo s Francosinjami.

Pariz. — Na Francoskem je več tisoč Kitajcev, ki so bili importirani med vojno za razna dela na polju, železnicah, cestah itd. In zgodilo se je, da se kulji ženijo s Francosinjami, in sicer v tako velikem številu, da je minister za notranje stvari zadnji teden posvaril francoska dekleta, da večinoma že imajo kulji žene na Kitajskem.

Budapešta izpraznjena.

London. — Rumunska zastava, ki je vihrala v Budapešti, odkar je padla Bela Kunova sovjetska vlada, je bila odstranjena 13. novembra. Rumuni so zapustili mesto. Ogrska narodna armada, 30,000 moč, je pod poveljstvom admirala Hortyja zasedla Budapešto.

Na luni so kanali in živa bitja.

Boston, Mass. — Profesor Wm. H. Pickering, ki se je pred kratkem vrnil iz Kingstona, Jamaica, kjer je opazoval in proučeval luno, piše, da je našel na luni znamenja, ki spričujejo, da se tam nahajajo inteligentna živa bitja. Pickering pravi, da ni res, da je luna mrtvo telo brez zraka, vode in rastlinstva, kakor se je doslej smatralo. On je opazil na luni dva kanala, ki držita paralelno in ob teh kanalih se nahaja zelenjava in rastlinstvo v veliki množini. Po njegovem mnenju so kanali umetno delo živih bitij, kakor se trdi o kanalih na Marsu, ki jih je odkril pokojni astronom Percival Lowell. Pickering trdi, da so kanali na luni zelo podobni onim na Marsu in da kanali te vrste morajo biti delo inteligentnih bitij.

POTREBUJEMO IZUČENE SLAMNIKARICE

ZA ŽENSKÉ KLOBUKE VSAKOVESTNE TIPKE (BRAIDS). DOBA PLAČA, DOLGA SEZONA, SVITLA SOBA V TOVARNI V BREZDNI MESTA, NI TREBA ČAKATI ZA DELO, NAJBOLJŠE VRSTE STROJI.

LEPMAN BROS., 530 So. Throop Street, CORNER HARRISON ST. CHICAGO, ILL.

Harrison st. poulična karna in vse Metropolitan "L" Racine ave. Station.

V ODGOVOR PROHIBICIJI!

KUHAJ SAM DOMA! Iz našega izvrstnega Malta in hmelja napravil lahko vsak sam dobro pivo, katero vas ovek in okrepe kot v starih časih. 10 galon pijače za \$2.25. Pišite še danes, dokler še lahko pošljemo po pošti vsa potrebna navodila. Kakovost je jamčena in pri večjih naročilih dajmo popust. Frank Ogier, 6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Za Collinwood sprejema naročila Matt Petrovič Candy Store, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.

ŽELITE POTOVATI DOMOV?

Če se imate parobrodni listek ali ne, pišite ali pa pridite v svojo lastno korist k bančni tvrdki EMIL KISS, 133 Second Ave., New York, N. Y.

Farme naprodaj v državi New York.

Sedaj je čas, da se pripravite za spomlad. Kdor hoče kupiti farmo v kraju, kjer so dobri trgi, dobre vode, dobre podnebje, od 2 do 5 milj do železnice, v bližini kol. Kdor hoče zemljo na kateri zraste po 250 bušlov krompirja na akri in vsi drugi pridelki obrodijo ravno tako kot farmo želite, vse drugo bo na naši skrbi.

THE ZULICH FARM AGENCY, EAST WORCESTER, N. Y.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inokorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922. Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR. PREDSEDNIK: Vincent Calkar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. PODPREDSEDNIK: Anton Hrest, Box 149, Conansburg, Pa. TAJNIK: JOHN VERDERBAR, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. BLAGAJNIK: Anton J. Turbocov, Box 1, Clear, Ill. UPRAVITELJ GLASILA: Filip Golina, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

FOROTNI ODBOR. Joka Ambrožič, predsednik, Box 281, Conansburg, Pa. John Underwood, 408 Hay St., Springfield, Ill. Martin Zelenbar, Box 276, Barberton, Ohio. Joe Radlich, Box 433, Smithton, Pa. Frank Somrak, 2600 Proctor Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR. OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleterski, Box 436, Bridgeville, Pa. Anton Radlich, Box 73, White Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šuler, Box 104, Green, Penn., za Jugoslav. Leo Kukar, Box 248, Gilbert, Minn., za avstrorop.

Nadzorni odbor. Matt Petrovič, predsednik, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio. Joka Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn. Joe Kalan, 1097, E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor. Vincent Calkar, Joka Ambrožič in Matt Petrovič. EDROUŽITVENI ODBOR. PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Joka Trčelj, Box 161, Lawrence, Pa. Jelko Oven, 243 Engelwood, Detroit, Mich. Joe Bush, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio. Mary Udovič, 1665 So. Racine Ave., Chicago, Ill. VROVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6303 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Joka Zverstalič. POZORI! — Vse domoge poljšitve in stvari, ki so bliže gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošljejo na naslovi John Verderbar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse odzive molitve pošljite naj se pošljejo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddjela v gl. uradu. Vse pritožbe glede postopanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, štirajst naslov na spregaj. Vsi priglasitve gl. poveljni odbor se naj pošljejo na naslovi Joka Ambrožič, Box 281, Conansburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošljejo predsedniku tiskovnega odbora Vincent Calkarju. Vsi dopisi in drugi spisi, omenjena, spisi, naročila in spisi vsi, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošljejo na naslovi "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

John Nemeth State Bank, 1597 Second Ave., cor. 53rd St., NEW YORK CITY

Slovinci, Hrvati in Srbi. 7 Ste il pri volji pripraviti denar? In v letnem letu poslati hitro poštami vašim sorodnikom, tedaj pošljite denar preko naše banke, ker mi delamo najceneje, najgotovlje in najhitroje. Naši plačniki polnjenja denarja je najprej najhitro, in naši predavatelji na drugi strani takoj imajo denar brez vsakega odlašanja. Kone poskušajte vas prepriča in nikar vam ne bodo šli ako nam pišete za nadaljnjo pomoč, katero vam dajmo dragovoljno.

NEW YORK JE SREDIŠČE SVETOVNEGA PROMETA V VSEH OZIRIH. Demarne poljšitve — Fotovanje v stari kraj — Svojce in prijatelje deliti in domovinom — vse to se izvrši najhitroje in najceneje v velikem New Yorku s posredovanjem v obse znane, nad DVAJSET let obstoječe ter zlasti našim rojakom prijubljeno. POTNIŠKE PISARNE IN BANKE / EMIL KISS, 133 SECOND AVE., cor. 8th St., NEW YORK, N. Y. Vstanovljena 1898. Phone: Orchard 4236. Pod nadzorstvom državnega banknega oddjela.

NAPREDEK. "Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni. ANTON ZORNIK, Hermine, Pa. NAROČNIKOM V POJASHILO. Za oglas se odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo denarja nobene odgovornosti. Visk, kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč, naj sam sebi pripiše. Vse, ko odgovorimo in pošiljamo naj nosi vsak sam. Upravištvo lista.

Inozemstvo.

Kitajska na robu bankrota.
Peking. — Ministrski predsednik Činjunpeng je presenetil kitajsko javnost s svojim govorom v zbornici pred nekaj dnevi, ko je izjavil brez ovinkov, da je kitajska republika na robu finančnega propada. Dejal je, da centralna vlada nima kontrole nad provinčijami, kjer so se rodili najvitejši finančni bivši dinastije. Vlada ne more dobiti domačega in inozemskega posojila: Proračunski deficit za tekoče leto znaša 120 milijonov telov (\$96,000,000). Južnopoljske provincije se nečejo pomiriti s severno Kitajsko in ne odračunajo nobenih davkov, medtem ko na drugi strani neprestano molodujejo za denarno podporo. Centralna vlada dolguje vojakom na plači. Generali in gubernorji hrzajajo, da se boje upora med četami, ako ne dobe plače zdaj, ko se bliža zima. Vlada ima 1,300,000 mož stalne armade, ki počre polovico dohodkov. Armada bo uničila finančno stanje republike, ako se ne zmanjša. Činjunpeng priporoča, da se stroški za armado znižajo za štiri milijona mesečno. To se mora zgoditi brez ozira, kaj store rebeli v južni Kitajski. Militarizem se ni obnesel v Nemčiji in ne bo se v Aziji. Severna in južna Kitajska se morata združiti; državna vojna uničuje obe polovici. Politične stranke zlorabljajo zaupanje ljudstva odkar obstoji republika in to mara prenehati.

Pariški delavci "pljujejo" na vos kapitalistični svet.

Pariz. — Delegatje vseh delavskih strokovnih unij v Parizu so zadnji teden pri manifestacijah ob obletnici ruske sovjetske revolucije sprejeli resolucijo, ki se glasi: "Slišali smo poročila o junakem trpljenju ruskega ljudstva tekom zadnjih dveh let, ko se bori za svojo svobodo, in valed tega pljujemo z zaničevanjem v obraz vsu vlad, ki so zakrivile trpljenje ruskega ljudstva. Sklenili smo, da danes uveljavimo vse sklepe strokovnega kongresa v Lyonsu in bomo več pomagali izvažati stroli, onim armadam, ki pobijajo rusko revolucijo, in agitirali bomo z vseni našimi silami za obrambo delavsko-kmetске vlade v Rusiji."

Italija odpravila blokado Reke.

Kodanj, Daneka, 14. nov. — Iz Ljubljane, Jugoslavija, je prišlo poročilo, da je Italijanska vlada uradno preklela blokado Reke.

Friedrich mora odstopiti.

Dunaj. — Vsi poskušni sedanje ministrskega predsednika Friedricha v Budapešti, da bi sestavil koalicijsko vlado, kakor zahteva vrhovni zavezniški svet v Parizu, so izpodleteli. Graf Albert Apponyi bo zdaj poskušal organizirati novo vlado.

Nemška narodna skupščina šaluje na Haasejem.

Berlin. — Zadnji petek, ko je bil pepel Huga Haaseja položen v srambo na pokopališču, so bile v zbornici narodne skupščine v črni nozavite rdeče zastave in govornik za govornikom je evlogiral metvega voditelja neodvisnih socialistov, Viljem Dittmann je dejel v svojem govoru, da je bil Haase duša nemške revolucije.

Komunistična propaganda na Finskem.

Helsingfors. — Finska vlada je prišla na valed velikemu komunističnemu gibanju v armadi.

25.000 oseb pri pogrebu Haaseja.

Berlin. — 25.000 delavcev je spremljalo pepel Huga Haaseja, upornega voditelja neodvisnih socialistov, na pokopališču Lichterfelde, kjer je bil pepel v žari položen k večnemu počitku. Ved kot eno uro se je pomikala dolga vrsta pogrebcev po ulicah, ki so bile pokrite s šestimi palci svežega snega in blata.

ROJAKI! Naročite se na knjige.

Književna Matica S. N. P. J. Matica izda pet knjig, kakor hitro se oglasi dvatisoč naročnikov. Naročnina s pristopnino vred na prvih pet knjig je tri dolarje. Ako ni zastopnika Maticе v vaši naselbini, pošljite naročnino tajniku Maticе: Frank Alek, 2134 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

Moskva je nepremagljiva.

Kodanj, 6. nov. — (Poroča I. D. Levine) — "Moskva je nepremagljiva jez sovjetske Rusije. Tako je dejal Kamenev, predsednik moskovskega sovjeta, ko sem ga vprašal, kaj je resnice na vstaji v Moskvi, o kateri je bilo toliko poročil znanj Rusije.

Kamenev se je nasmeljal in dejal "Če je bila kakšna vstaja v Moskvi, tedaj mi Moskovčani ne vemo nič o tem". Kamenev je eden najvplivnejših komunistov in mož velike energije.

Povedal mi je, da je bilo v začetku septembra razglašeno vojno stanje v Moskvi. Razlogi za to so bili agenti Koločaka in Denikina, ki so raztrpili med ljudstvom lažnjiva poročila v svrhu, da povzročijo zmešnjavo. Istočasno je bila odkrita zarota med protirevolucionarnimi konstitucionalnimi demokrati ali kadeti. Aretiranih je bilo večje število pristavev kadetske stranke; mnogi katerim se je dokazala nedolžnost, so bili izpuščeni. Med zarotniki je bilo tudi več socialnih revolucionarjev. Okrog 200 se jih še nahaja v zaporu v Moskvi. Ker pa je centralni odbor socialne revolucionarne stranke sprejel resolucijo, s katero obsoja zaroto in poziva svoje žlane na odpor proti Denikinu, Koločaku in Judeniću, bodo zarotniki izpuščeni. Imed 200 jetnikov je samo pet, ki so ne strinjajo s resolucijo in ki bi radi imeli Denikina v Moskvi, kot pa sovjetje.

Dalje je rekel Kamenev, da je v moskovskih ječah danes manj jetnikov, kakor jih je bilo v času carja. Jetniki so večinoma špekulantje in špioni. Moskovski delavci so zvesti sovjetski vladi. Moskva je dala rdeči armadi mnogo polkov in stotine aktivnih komisarjev.

Razumljivo je, da v času blokade, ki povzroča večjo mero stradanja, se pojavlja nezadovoljnost tupstam. Toda nemirov ni. Kjerkoli Koločak ali Denikin okupirata sovjetske kraje, tam ljudje je komaj čakajo prihoda naših čet, da jih rešijo težkih razmar. Ljudje pozdravljajo rdeče čete in jih pogosta s kruhom, mlekom in mesom.

Moskva je sreca nove Rusije. Od tukaj teče življenje na vzhod, zapad in na južne fronte. Lokalni biro za razdeljevanje živil prejme vsak dan sedemnajst železniških vagonov kruha. Moskva danes šteje 1,300,000 prebivalcev; od teh opravlja 130,000 fizično delo in prejema dnevno funt in četrt kruha. 350,000 prebivalcev spada v drugo kategorijo in prejema tri četrtine funta kruha dnevno. Kar se tiče kuriva, je Moskva preskrbljena s premogom z električno razsvetljavo, poulično železnico in drugo potrebščinami skozi zimo; v splošnem seveda manjka premoaga in zdaj ga dovažajo iz Uralov.

Tako je pripovedoval Kamenev. Med pogovorom mi je udaril na ušesa, glas godbe, ki je igrala "Internacionalo". Pogledal sem skozi okno in videl čete moskovske milice, ki je primarštrala in napolnila ves štiriokoli trg pred veliko rdečo palačo, v kateri je glavni stan moskovskega sovjeta. Ko sem opogoval čvrsta postave milicarjev, njihovo perfektno disciplino in njihovo izvrstno opremo od novih škornjev na nogah do gorkih sukenj, sem si mislil modgane, kako bi mogel opisati ta prizor, da prepričam Američane, da red v Moskvi pod rdečo zastavo vzdržuje milica, ki se more popolnoma meriti z zmogljivostjo policijske sile v New Yorku in Chicagu. Pred mano je bilo okrog 3000 milicarjev. Kamenev je stopil na balkon in nagovoril milico. Dejal je, da je sovjetska vlada poverila milici varstvo reda in miru v Moskvi. Prvli v zgodovini sveta imajo delavci puške, da čuvajo svoje lastne interese, ne pa hiše bogatinov. Ves svet naj ve, da moskovska milica stoji na straži revolucije in brani revolucionarno disciplino in red.

Dve smrtni obsodbi. Mariborska porota je dne 30. septembra obsodila Petra in Pavla Dokel zaradi roparskega umora na Jakovu Fekonji v St. Juriju ob Ščavnici, ki sta mu zadržala enajst smrtnih ran in ga v družbi F. Koehcka, F. Fridava in Jak. Kavčeka oropala, na smrt na večalih; drugi trije so bili obsojeni na več let težke ječe. Zagovornika obojenec sta vložila ničnostno pritožbo.

Dve smrtni obsodbi. Mariborska porota je dne 30. septembra obsodila Petra in Pavla Dokel zaradi roparskega umora na Jakovu Fekonji v St. Juriju ob Ščavnici, ki sta mu zadržala enajst smrtnih ran in ga v družbi F. Koehcka, F. Fridava in Jak. Kavčeka oropala, na smrt na večalih; drugi trije so bili obsojeni na več let težke ječe. Zagovornika obojenec sta vložila ničnostno pritožbo.

Dve smrtni obsodbi. Mariborska porota je dne 30. septembra obsodila Petra in Pavla Dokel zaradi roparskega umora na Jakovu Fekonji v St. Juriju ob Ščavnici, ki sta mu zadržala enajst smrtnih ran in ga v družbi F. Koehcka, F. Fridava in Jak. Kavčeka oropala, na smrt na večalih; drugi trije so bili obsojeni na več let težke ječe. Zagovornika obojenec sta vložila ničnostno pritožbo.

Dve smrtni obsodbi. Mariborska porota je dne 30. septembra obsodila Petra in Pavla Dokel zaradi roparskega umora na Jakovu Fekonji v St. Juriju ob Ščavnici, ki sta mu zadržala enajst smrtnih ran in ga v družbi F. Koehcka, F. Fridava in Jak. Kavčeka oropala, na smrt na večalih; drugi trije so bili obsojeni na več let težke ječe. Zagovornika obojenec sta vložila ničnostno pritožbo.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Izpred celjske porote. Celje, 28 sept. 1919. Zadnje dni se je vršila pred celjsko poroto tridnevna razprava proti 10 roparjem iz Velenja in okolice. Obtoženi so bili raznih ropov in tatvin ter roparskega umora sledeči; 19letni Valentin Mihelec ropov in roparskega umora na Ivani Korenu, obsojen na 18 let težke ječe; Franc Savinec 14 let; Fr. Velušček 14 let; Iv. Gostečnik 15 let; Lovro Kresnič 15 let; Kon. Chromy 5 let; Fr. Friškovec 12 let; Viktor Rihter 11 let; Sebastijan Celinček 8 let; Martin Aristovnik 10 let. Obtoženci oziroma obojenici so kazni vsi hladnokrvno sprejeli.

Dne 25. septembra so sedeli pred ljudskimi sodniki zopet trije roparji, in sicer: Martin Leskovšek iz Zidanega mosta, Jan Čuč star. iz Boštanj, njegov sin Jan Čuč iz Slemenca, ter Rudolf P. iz Zidanega mosta. Obtoženi so bili raznih tatvin in ropov v okolici Zidanega mosta. Obsojeni so bili: Martin Leskovšek na pet let težke ječe; Janez Čuč star. tudi na pet let, Rudolf P. na 4 mesece težke ječe; Janez Čuč pa je bil oproščen.

Dne 26. septembra se je vršila obravnava proti 30-letnemu Janesu Ribiču iz Teharja pri Celju zaradi tatvine in umora. Janez Ribič je ukradel na večer 2. decembra 1918 v družbi nekoga F. Vuha ljubljanskemu trgovcu Premelcu potni koček, poln svinlenih robocev v vrednosti nad 60.000 kron. — Tatvina se je izvršila v hotelu pri "Pošti", kjer je imel Premelc svojo priljago. Obtoženec prizna tatvino. — Konec decembra lanskega leta j oboženec zaslužil, da mu je za petami orožništvo. Zato je šel z vlakom do Polzele, prenočil 30. decembra pri Florjanzu Fonda v Braslovcah, kjer je ukradel štiri domače zajce. Dva je prodal med potj proti Polzele, dva pa viničarju Petru Kaču v Podvinju, kamor je prišel na Silvestrovo popoldne. Zahteval je tudi kruh in vodo. Ker je šel v kuhinjo sam, je imel priliko ukrasti kos špeha. Peter Kač, ki je cepil drva, je kmalu pogrešal špeh in je zato poklical svojo ženo v kuhinjo ter jo vprašal za slanino. Hotel je staviti neznanca na odgovor. Janez Ribič pa je potegnil vojaški samokres in brez vsake besede ustrelil Petra Kača v trebuh tako nesrečno, da je nesrečni 60-letni starec še isto noč izdihnil. — Porotniki so pritrilili vprašanjem tatvine, umora in vagabundstva. Po posvetovanju je razglasil predsednik sodnega dvora, ravno ko je zvonilo poludne, sodbo: Janez Ribič se obsodi v smrt na večalih. — Zagovornik je prijavil ničnostno pritožbo.

Stavka tiskarjev v Zagrebu končana. Zagrebški listi, ki valed stavke stavcev skoraj teden dni niso izhajali, so 29. septembra zopet izšli. Tipografske organizacije so iz solidarnosti z bančnimi uradniki, ki so šli v stavko za službeno pragmatiko, naložile stavcem, da ne smejo staviti ničesar, kar bi bilo naperjeno proti bančnim uradnikom. Proti temu je nastopilo Hrvatsko novinarsko društvo, ki je zastopalo načelo popolne svobode za tisk. Razen tega se lastniki tiskarn niso hoteli pogajati s stavci o njihovih zahtevah za povišanje plač, dokler stavci ne odstopijo od svoje cenzure. Nato je posredoval sindikalni svet in dosegel najprej sporazum med organizacijo tiskarjev in stavcev tako, da je prva priznala zahtevo, da morajo stavci staviti vse, kar jim izroči uradništvo. Zadnja pogajanja so se končala tako, da dobe kvalificirani delavci po 120 kron več plače na teden, novozučeni kvalificirani delavci po 80 kron, pomožno osebje po 60 kron in vajenci po 30 kron več na teden. Listi zopet radno izhajajo.

Dve smrtni obsodbi. Mariborska porota je dne 30. septembra obsodila Petra in Pavla Dokel zaradi roparskega umora na Jakovu Fekonji v St. Juriju ob Ščavnici, ki sta mu zadržala enajst smrtnih ran in ga v družbi F. Koehcka, F. Fridava in Jak. Kavčeka oropala, na smrt na večalih; drugi trije so bili obsojeni na več let težke ječe. Zagovornika obojenec sta vložila ničnostno pritožbo.

POZOR SLOVENSKA DEKLETA!

Zenitna ponudba. Želim se seznaniti s slovenskim dekletom v svrhu ženitve, dekle v starosti od 18 do 30 let. Ako katera resno misli, naj se izglasi na moj naslov. Tajnost jamčena. Frank Padar, R. No. 6, Box 7, Goodhue, Minn.

POTREBUJEMO

Mladenci nad 16 let stare za delo pri sobosdravnih instrumentih.

UNITED DENTAL CO.

4824-26 W. 25th St., Chicago, Ill.

DEKLETA IN ŽENE

za lahko delo. Isbrati semena. Dobra plača. Pri: LEONARD SEED CO. 228 West Kinzie St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO dekleta za

šivanje vreč (zakljev) na električni šivalni stroj. Dobra šivalka lahko zasluži od \$3.50 do \$5.00 na dan. Oglasite se pri: Suffman Brothers, 1910 Forbes St., Pittsburgh, Pa. (Nov. 15-17).

NE MENJUJTE

svoj denar, dokler nimate pojasnila glede parobrodskih listov, denarnih polijatev, menjic in hranjenja depzija od EMIL KISS, bankir, 133 Second Ave., New York, N. Y.

POTOP. Zgodovinski roman. Splasil H. Sienkiewicz. Poslovni Podrinski.

Častnik je hotel najbrže s suncem vreči nasprotnika s sedla, toda Volodijevski mu nastavi držaj svoje sablje, naredi po bližkovo urno polukrog, in meč je odletel. Častnik seže po samokresu in izpusti, ker je bil v istem hipu ranjen v obraz, uzdo iz-levice.

"Vjemite živega!" zapove Volodijevski Butrinom. Lavdanci zgrabijo ranjenega častnika ter ga drže trepetajočega na sedlu; mali vitez pa zdrija naprej za švedskimi jezdecem ter jih mori, kakor bi ugašali sveče. Naposled so oslabeli Švedje. Nekateri so prijeli meče za ostrino in jih molili z držajem proti nasprotnikom; drugi so jim metali orožje pod noge; besedico "pardon!" si odlašal čimdalje bolj pogostoma. Toda nihče se ni zmenil za to, kajti Volodijevski je ukazal, naj se prizanece samo nekaterim. Nekateri Švedje so znoyč pograbilo za orožje, ko so videli, da prosijo zaman milosti, ter umirali po obupnem boju, kakor se spodobi vojakom, in drago plačevali svojo smrt. Čez eno uro so bili pobiti vsi.

Kmetje so prihrumeli nazaj v vas ter jeli loviti konje, pobijati ranjence in slačiti pomorjene. Tako se je končalo prvo srečanje Litevcov s Švedji. Medtem je Zagloba, čuvajoč v oddaljeni goščavi voz, na katerem je ležal Rok, moral poslušati njegovo očitanje, da mu je, dasi sprodnik, vendar tako naredil.

"Uničil si me, ujee, popolnoma," mu je zatrjeval Rok. "Ne samo to, da me v Kejdanih čaka kroga, marveč še moje ime ostane osramočeno za vedno. Odslej, poreče vsak, kdor bo hotel imenovati koga bedakom "Rok Kovalski". Resnica je, da se ne bo preveč motil, kdor poreče tako," odvrne Zagloba. "Čudno pa se mi zdi, da se čudiš, da sem te spejal na led, jaz, ki sem krinskega kana vrtil kakor donop. Ti si namara mislil, da se bom pustil odpeljati v Biržo v družbi tako odličnih mož poljske ljudovlade, katere si hotel dati sovražniku v žrelo!"

"Saj vas nisem peljal prostovoljno tja." "Bil si služabnik izdajaleca in to je za plemiča sramota, katero moraš omiti s svojo krvjo; drugače se odpovem tebi in vsem Kovalskim. Izdajalec je huje od ubijalca, pomagati komu hujšemu je huje od ubijalca, kar je že pač poslednje." "Slušil sem hetmanu." "Hetman pa vragul... Bedak! Zapomni si to enkrat za vedno ter se ne spuščaj v preprij z menoj. Ako hočeš, da te osrdvam neumnosti, je treba, da se držiš mene; le v tem slučaju utegneš postati še vri človek..." Daljši razgovor jma pretrga odmev stelo. Bitka se je pričela. Na to je strel umolknil, toda hrup in krič je še odmeval v goščavo.

"Volodijevski se že nahaja pri delu," reče Zagloba. "Ni sicer velik človek, toda pičiti zna kakor kača. Kakor orehe steroje tam te zamorske zlodje. Tudi jaz bi bil sedaj rajše tam, toda radi tebe moram sedeti tukaj!... Ali je to prilično za sorodnika?"

"A za kaj imam biti hvalečen?" "Zato, da s teboj, izdajca, ne orjem kakor z volom, dasi si kaj pripraven za to, ker si bedast in zdrav kakor vol. Ali razumeš?... O—o! Krepko so se spoprileli... Ali čuješ, Švedje tulijo kakor krave v hlevu." Po teh besedah postane Zagloba nakrat resnoben. Pogleda bistro Roku v oči in ga vpraša urno: "Komu želiš smagot?" "Gotovo našim." "A vidiš! Čemu pa ne Švedom!" "Sam bi hotel ndrhati po njih. Kdor je naš, pa je naš!" "Vest se ti je vzbudila... Kako pa si mogel voditi lastne brate k Švedom?" "Ker mi je bilo tako naročeno." "Ali sedaj nimaš naročila?" "Resnica, nimam ga." "Tvoj poveljnik je sedaj Volodijevski, uibče drugi." "Mogoče, da je tako." "Ti moraš delati to, kar on ukaže..." "Hočem tudi." "On ti torej zapoveduje, da se odrečeš najprej Radzivilu ter ne služiš več njemu, norveč domovini." "A kako?" vpraša Rok in se praska po tilniku.

"Povelje!" zakriči Zagloba. "Čujem!" odvrne Rok. "Tako je prav. V prvi priložnosti jameš ndrhati po Švedih." "Če je tako povelje, pa je treba ubogati!" odvrne Kovalski ter se globoko oddahne. Zagloba je bil tudi zadovoljen sam s seboj, ker je bil hotel rabiti Roka. Na to pa jameta znovi poslušati odmevo, ki so prihajali z boljše, dokler ni vse utihnilo. Zagloba postane čimdalje bolj nemiren. "Kaj, če se jim ni posrečilo?" "Vi, ujee, star vojak ste, pa govorite take reči! Ko bi jih bili premagali, že davno bi bežali zmagani v gručah tu mimo." "Resnica!... Sedaj vidim, da tudi ti kako uganeš." "Ali čuješ, ujee, topot! Gredo počasi. Gotovo so naklestili Švede!" "Oj, pa so to res naši! Naj gremo li pogledat!"

Po teh besedah obesi Zagloba sabljo na mol tvoz, vzame v roke samokres, zasede konja ter odjezdi. Kmalu zapazi pred seboj temno gručo, ki je počasi korakala po cesti. Ob enem začuje tudi znane glasove. "Ne vem, kakšni so njih pešci, toda jezdec so izvrtni!" reče Volodijevski. Zagloba spodbode konja. "Da ste mi zdravi, gospodje!" zakriči. "Ali je vae v redu? Ni li kdo ranjen?"

PIVO Vi lahko imate najboljšo vrsto domačo varjeno. ČEMU SI BELITI GLAVO—DELAJTE SAMI SVOJE PIVO DOMA. NAAI izvrstno posušeno malto boste imeli v vsaki trgovini. Dobra svetovna izdelovalni kar vam da medli in tančina. To je naravno in najkvalitetnejša obdelovina iz devoljive mame. VESTA izdelovalni odvisnostjo naročila od čez do čez na tisoče, kar je dokaz, da je malo stvari, ki so boljše od tega. Dobrotarja od izrednih mož, ki so se dolgo trudili, da napravijo nekaj tako dobrega in vae. NAAI čas prevelje tega je vae na kratko odročeno. Zakaj sama bode prepovedati vsako nadalje prodavanje tega po 1. januarju, 1920, tvoj poslušite se našega "Hemmer" izdelka, ki je bil v vaši trgovini. Na spletno \$1.50 vam pošljemo vse in priprave in študij, ki vam daje dovolj za vsaj eno leto dobro priložbo, nam, ki imo pivo in svas pivu. Ali vam pošljemo tudi vam potrebna navodila tako za delo za prvo. TA POSREBA PONUDBA VELA LE ZA DOBO SO DNI. Dovolj te priprave na 20 galon pivo vam pošljemo za ceno \$2.50. Vi si pripravite \$1.50. De sadaj je to ni postavo ki zabavila postavljanje našega "Hemmer". To ni vse buje zabavna stvar. Vae je vrzimo in za to, da si naravno dobro priložbo in svas po naših navodilih, ki vam jih pošljemo je to lahko stvar. Pivo, ki ga varuate, bo dalo za hitro polijatev in ni VAM JAMČIMO POLNO ZADOVOLJNOST. NAAI imajo polna rednih izdelov lahko se imo naravno špajno, pivo, vae in druge vrste stvari, vam pošljemo (poština vključno) za \$1.50 v gotovem denarju ali Money Order. NAAI vae nar MICHIGAN WHOLESALE HOME BREW SUPPLY CO., 281 FARMWORTH AVE., DETROIT, MICH.

Henry J. Schnitzer State Bank
ENA NAJSTAREJŠIH BANK, KI STONI PO STALNO DRŽAVNO KONTROLO
RAZPOŠILJA DENAR NA VSE KRAJE S POLNO GARANCIJO. PRODAJA VOZNE LISTKE ZA VSE ČRTE PO ORIGINALNI CENI. IZVRŠUJE VSE ZADEVE V STAREM KRAJU
Ki želo potovati v stare domovine, ki želo poslati denar ali kateri kmetje opraviti katerikoli zadevo v stari domovini, naj se obrnejo na naše kmetje, ki imajo izvornj rojakom že preko 3 let v popolni zadovoljstvo, počtne in sigurne. VSESTRANSKA NAVODILA IN POJASNILA dobi vsakdo takoj v materinskem jeziku.
HENRY J. SCHNITZER STATE BANK
141 Washington Street New York, N. Y.

Pošiljamo denar v staro domovino.
Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovenako, Hrvatsko, Dalmacije in Istro. Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Buigarsko in Romunsko. Jamčimo na vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.
KASPAR STATE BANK
1800 Blue Island Ave., Chicago, Ill.